

RAPPORT

Natuurtoets Zwembad Vlijtseweg

In het kader van de Wet natuurbescherming en de
omgevingsverordening

Klant: Gemeente Apeldoorn

Referentie:

Status: Definitief/01

Datum: 14 februari 2024

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets Zwembad Vlijtseweg

Sub titel: In het kader van de Wet natuurbescherming en de omgevingsverordening
Referentie: BJ1228-WM-RP--
Status: 01/Definitief
Datum: 14 februari 2024
Projectnaam: BJ1228
Projectnummer: BJ1228
Auteur(s): AvdB

Opgesteld door:

Gecontroleerd door: YB

Datum:

Goedgekeurd door: JWG

Datum:

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en scope onderzoek	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Juridisch- en Beleidskader	2
2.1	Wet natuurbescherming	2
2.1.1	Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2 Wnb)	2
2.1.2	Soorten (hoofdstuk 3 Wnb)	2
2.1.3	Houtopstanden (hoofdstuk 4 Wnb)	3
2.2	Natuurnetwerk Nederland	3
3	Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	4
3.1	Beschrijving plangebied en de directe omgeving	4
3.2	Voorgenomen ingreep	6
4	Toetsing Natura 2000-gebieden (Voortoets)	7
4.1	Werkwijze toetsing wettelijke gebiedsbescherming	7
4.2	Ligging t.o.v. Natura 2000-gebieden	7
4.3	Storingsfactoren en effectenbeoordeling	8
4.4	Conclusie gebiedsbescherming	9
5	Toetsing soorten	10
5.1	Werkwijze onderzoek naar beschermde soorten	10
5.2	Aanwezige of te verwachten soorten	10
5.3	Effectenbeschrijving- en beoordeling	15
5.4	Voorzorgsmaatregelen en noodzaak vervolgstappen	17
5.5	Conclusie soortenbescherming	18
6	Toetsing houtopstanden	19
6.1	Werkwijze toetsing Houtopstanden	19
6.2	Voorgenomen kapomvang en beoordeling	19
6.3	Conclusie houtopstanden	20
7	Toetsing Gelders Natuurnetwerk	21
7.1	Werkwijze toetsing GNN	21
7.2	Ligging plangebied t.o.v. het GNN	21
7.3	Toetsing Omgevingsverordening Provincie Gelderland	21

7.4	Conclusie toetsing GNN	22
8	Conclusie en aanbevelingen	23
8.1	Gebiedsbescherming	23
8.2	Soortenbescherming	23
8.3	Houtopstanden	23
8.4	Gelders Natuurnetwerk	23
	Literatuur	24
	Bijlage: Juridisch- en Beleidskader	25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Apeldoorn is voornemens een binnenzwembad te realiseren op een braakliggend perceel langs de Vlijtseweg. Ruimtelijke plannen en/of ingrepen moeten getoetst worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving. In Nederland worden de natuurwaarden via de “Wet natuurbescherming” (hierna Wnb) beschermd. Onder de Wnb is de bescherming geregeld van Natura 2000-gebieden, soorten die genoemd zijn in de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn alsook overige soorten opgenomen in de bijlagen van de Wnb en van houtopstanden. Naast de wettelijke bescherming worden natuurgebieden planologische beschermd via het Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN). Royal HaskoningDHV (RHDHV) is gevraagd om de geplande ruimtelijke ontwikkeling te toetsen aan voorgenoemde natuurwet- en regelgeving.

1.2 Doelstelling en scope onderzoek

Dit rapport geeft een algemene indruk van het plangebied en de daar mogelijk voorkomende juridisch dan wel beleidsmatig beschermde natuurwaarden. Het doel van de natuurtoets betreft de toetsing van het voornemen aan de vigerende natuur- en regelgeving. Specifiek gaat het om de volgende onderdelen:

- Voortoets in het kader van Natura 2000 (hoofdstuk 2 Wnb),
- Quickscan Soortenbescherming (hoofdstuk 3 Wnb),
- Indicatie te kappen (beschermde) houtopstand (hoofdstuk 4 Wnb),
- Beoordeling planologisch beschermde Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Uit de natuurtoets volgt of er in het kader van de Wnb voor Natura 2000-gebied(en) een passende beoordeling nodig is en of er in het kader van soortenbescherming vervolgstappen zoals het uitvoeren van aanvullend onderzoek en een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn. Daarnaast wordt beschreven of voor het kappen van aanwezige houtopstand opstand een kapmelding ingediend te worden bij het bevoegd gezag en als laatst geeft de natuurtoets duidelijkheid over of vervolgstappen ten aanzien van het planologisch beschermde NNN nodig zijn.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het juridisch en beleidskader weergegeven waarin de wet- en regelgeving van de Wet natuurbescherming en het NNN beschreven wordt. Hoofdstuk 3 geeft een algemene beschrijving van het plangebied en beschrijft de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 is de voortoets in het kader van Natura 2000-gebieden beschreven. In hoofdstuk 5 is de quickscan ten aanzien van beschermde soorten opgenomen. In hoofdstuk 6 is beoordeeld of te kappen bomen wettelijk beschermd zijn. Hoofdstuk 7 beschrijft effecten op het planologische beschermde NNN. Tot slot zijn in hoofdstuk 8 de conclusies samengevat en worden aanbevelingen gedaan.

2 Juridisch- en Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt de juridische (Wet natuurbescherming) en het planologische kader beschreven (Natuurnetwerk Nederland). Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar bijlage 1 van de rapportage.

2.1 Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van inheemse soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Deze wet bevat regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende diersoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen. De provincies zijn over het algemeen het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid (zoals gaswinning en uitbreiding snelwegen), is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag. Voor dit project provincie Gelderland bevoegd gezag. De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (art 1.11) drie onderdelen welke relevant zijn voor dit project. De relevante onderdelen van de Wnb worden onderstaand toegelicht. Voor de volledige wettekst zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>.

Algemene zorgplicht: de Wet natuurbescherming schrijft voor dat nadelige gevolgen voor planten en dieren zoveel als redelijkerwijs mogelijk is voorkomen moet worden, ongeacht of deze beschermd zijn of niet.

In de volgende paragrafen worden de relevante wettelijke kaders behandeld.

2.1.1 Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2 Wnb)

Op grond van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn moeten Natura 2000-gebieden aangewezen worden om habitats en soorten van Europees belang te beschermen. Deze gebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben. In totaal zijn er ruim 160 Natura 200-gebieden aangewezen. Voor elk Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor soorten en/of habitattypen. Per soort en/of habitatype is aangegeven of behoud van de huidige aantallen/arealen voldoende is of dat uitbreiding dan wel verbetering nodig is. Het is verboden om zonder vergunning een project te realiseren dat significante gevolgen kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van (de aangewezen habitattypen en -soorten van) een Natura 2000-gebied.

2.1.2 Soorten (hoofdstuk 3 Wnb)

De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb). Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels.
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 van de Wnb). Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 van de Wnb). Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb.

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen. Zo is het verboden om nesten van vogels te vernielen, of te beschadigen en is het verboden om soorten die vallen onder de Habitatrichtlijn te verstoren. De bepalingen in paragraaf 3.3 van de Wnb zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen. In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast. Lukt dat niet en worden verbodsbepalingen overtreden, dan is een ontheffing nodig. Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De lijst met vrijgestelde soorten kan daardoor per provincie verschillen.

2.1.3 Houtopstanden (hoofdstuk 4 Wnb)

Het is verboden om een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder een melding te doen bij gedeputeerde staten. Indien een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld moet er herplant plaatsvinden van de geveldde houtopstand. De provincie hebben regels opgesteld over de herplant.

Onder een houtopstand wordt verstaan: een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. Er zijn een aantal uitzonderingen, zoals houtopstanden binnen de bebouwde kom, kweekbomen en populieren en wilgen als wegbeplanting.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN), is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied en het effectief functioneren van de ecologische verbindingzones. De bescherming van deze waarden vindt plaats conform de Provinciale Omgevingsverordeningen door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde "nee, tenzij"-regime.

Nieuwe plannen en/of projecten niet zijn toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Hiervoor is goedkeuring (of een verklaring van geen bezwaar) van Gedeputeerde Staten (bevoegd gezag voor Natuurnetwerk Nederland) vereist.

De wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze inhoudelijke doelen zijn per provincie uitgewerkt in het Natuurbeheerplan (natuurtypen) en aanvullende provinciale documenten. In geval van Natuurnetwerk Nederland hoeft in beginsel geen rekening gehouden te worden met externe werking, zoals wel het geval is voor de Wet natuurbescherming. Echter, Gedeputeerde Staten zijn vrij hiervan af te wijken. De provincie kan als bevoegd gezag daar strenger mee omgaan.

3 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep

3.1 Beschrijving plangebied en de directe omgeving

Het plangebied voor de aanleg van het binnenzwembad is gelegen in de provincie Gelderland, in de gemeente Apeldoorn. Het gaat om een braakliggend perceel ter hoogte van de Vlijtseweg 174. De Vlijtseweg ligt ten oosten van het plangebied. Ten noorden van het plangebied ligt tennisbaan “Racket Center Kerschoten”. De zuid- en westgrens van het plangebied worden gevormd door de Musschenbroekstraat. Verder naar het zuiden grenst het plangebied aan stedelijk groen in de vorm van sportvelden. Verder naar het westen bevindt zich een schoolgebouw (Aventus). Het plangebied ligt daarmee in een relatief drukke stedelijke omgeving (zie Figuur 3-1).

Figuur 3-1 De ligging van het plangebied in de omgeving van de Vlijtseweg in Apeldoorn Bron; Esri 2023

Het plangebied is gedeeltelijk begroeid met algemene grassoorten en kruiden en gedeeltelijk betreft het kale grond. Enkele kruiden die zijn waargenomen zijn madeliefjes, vogelmuur, ridderzuring en braam. Het terrein heeft enig reliëf waardoor er bij neerslag, vooral op het centrale deel, tijdelijk poelen ontstaan. Verder ligt er in het noordoostelijk deel van het plangebied een gronddepot, omheind met een stalen hek. In het plangebied en langs de randen groeien enkele bomen (rijen). De bomen binnen het plangebied betreffen voornamelijk berken. Verder zijn er ook eiken, elzen en essen waargenomen. In het meest noordoostelijk deel van het plangebied hebben de bomen ook enig struweel als ondergroei. Het gaat om soorten als liguster en braam.

Tussen het plangebied en de Vlijtseweg ligt de beekzone van de Grift. De grift heeft een flauwe oever die is begroeid met ruigte in de vorm van riet. De tennisbaan langs de noordzijde wordt gescheiden van het plangebied middels een wandelpad, een aangrenzende greppel en een beukhaag. Tussen het plangebied en de Mussenbroekstraat groeit langs de westzijde van het plangebied tevens een beukhaag. Langs de zuidzijde van het plangebied scheidt een laag stalen hekje het plangebied van de Musschenbroekstraat. Figuur 3-2 geeft een impressie van de verschillende elementen in het plangebied.

Figuur 3-2 Een impressie van verschillende elementen binnen het plangebied. Boven een overzichtsfoto van het plangebied. Linksonder de beekloop van de Grift die grenst aan de oostkant van het plangebied. Rechtsonder het struweel in het noordoostelijk deel van het plangebied. Foto's RHDHV 2023.

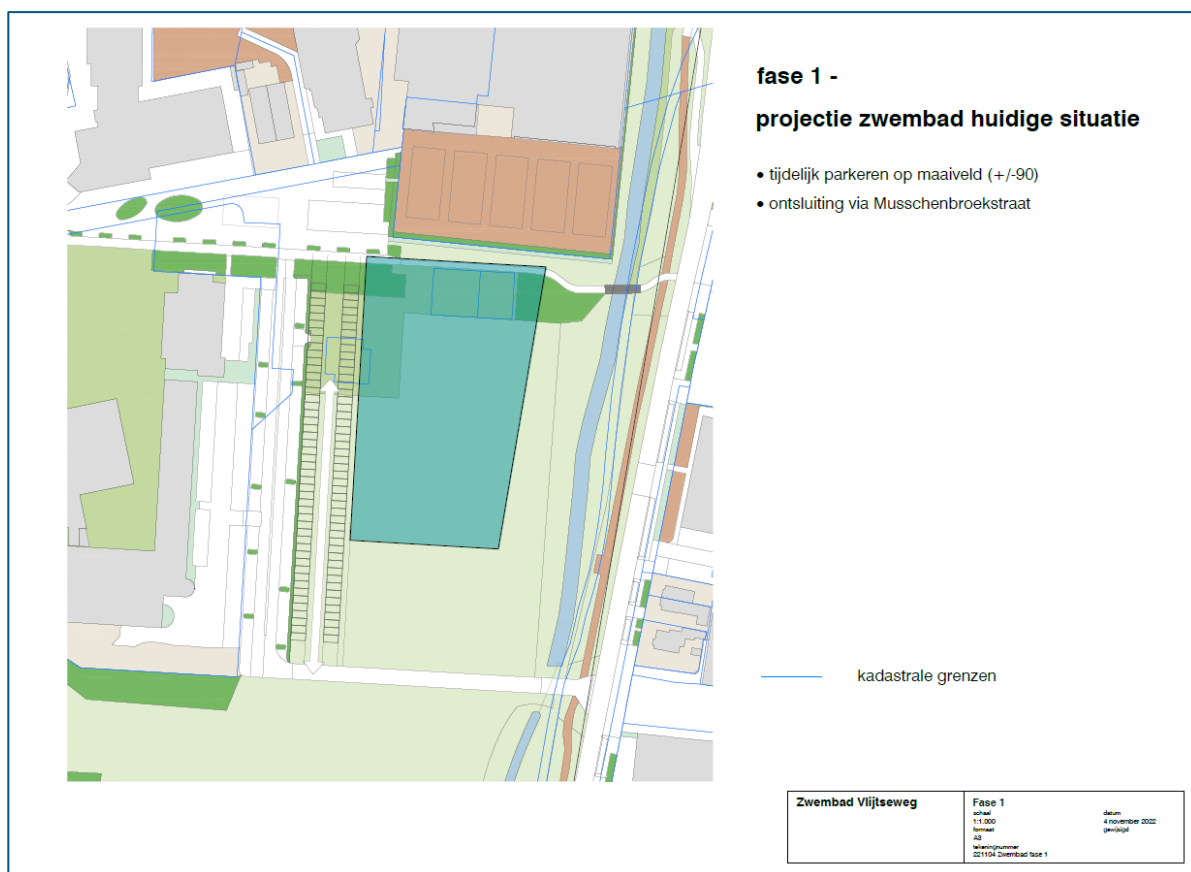
3.2 Voorgenomen ingreep

Voor het beoogde binnenzwembad wordt het nu braakliggende terrein bebouwd. Hiervoor wordt het plangebied eerst ontgraven voor een (normale) fundering en een kleine kelder. De baden worden op maaiveldhoogte geplaatst, zodat het gebied niet over een grote oppervlakte diep hoeft te worden ontgraven. Dit beperkt de inzet van materieel tijdens de bouwfase substantieel.

Behalve de bebouwing van het binnenzwembad worden ook buitenruimten en parkeerplaatsen aangelegd. De inrichting van het terrein is momenteel nog niet bekend. In deze toets wordt ervan uitgegaan dat de parkeerplaatsen aansluitend aan het zwembad op maaiveld worden aangelegd. De bouwwerkzaamheden van het zwembad zijn voorzien in de periode tussen 2024 - 2027.

De uitgangspunten in deze natuurtoets zijn daarom:

- Het blauwe vlak, zichtbaar in Figuur 3-3 wordt vrijwel geheel bebouwd of verhard, evenals de zone ten westen daarvan (parkeerplaatsen).
- De beekzone naast het blauwe vlak blijft gehandhaafd.
- De bomen en struweel binnen het blauwe vlak worden gerooid.

Figuur 3-3 Een weergave van het beoogde ruimtebeslag in de eindsituatie.

4 Toetsing Natura 2000-gebieden (Voortoets)

In dit hoofdstuk is beschreven of in de nabijheid van het plangebied wettelijk beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) zijn gelegen en wordt beoordeeld of storingsfactoren kunnen optreden (voortoets). Daarnaast zijn de benodigde vervolgstappen beschreven.

4.1 Werkwijze toetsing wettelijke gebiedsbescherming

Om na te gaan welke wettelijke beschermde Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn gelegen, is de Atlas Leefomgeving van de Rijksoverheid geraadpleegd (Ministerie van LNV, 2023a). Vervolgens is op basis van expert judgement een inschatting gemaakt van de effecten van de geplande ingreep in relatie tot de omliggende Natura 2000-gebieden. Dit is beoordeeld aan de hand van de storingsfactoren zoals geformuleerd in de zogenoemde Effectindicator (Ministerie van LNV, 2023b). Vervolgens is nagegaan of en in hoeverre enige relatie te verwachten is tussen de effecten van de voorgenomen ingreep en de onder de Wnb geformuleerde instandhoudingsdoelen van in deze omgeving liggende Natura 2000-gebieden.

4.2 Ligging t.o.v. Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Veluwe en ligt op minimaal 1500 meter afstand van het plangebied (zie Figuur 4-1). De Veluwe is aangewezen als Vogelrichtlijn- (VR) en als Habitatrichtlijngebied (HR). Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 12 kilometer afstand van het plangebied.

Figuur 4-1 Ligging van het plangebied ten opzichte van de beschermde Natura 2000-gebieden (Ministerie van LNV, 2023).

4.3 Storingsfactoren en effectenbeoordeling

De Effectenindicator zoals aangereikt door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit geeft een negentiental mogelijke effecten, de zogenoemde storingsfactoren, waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van in Natura 2000-gebieden beschermde waarden (Alterra, 2005). Op basis van deze storingsfactoren worden de effecten op de Natura 2000-gebieden in de omgeving beoordeeld.

Analyse van relevante storingsfactoren (scoping)

De voorgenomen activiteit leidt niet tot aanvullend ruimtebeslag in en rond Natura 2000-gebieden en grijpt niet in op het regionale grondwater of watersystemen waar enig Natura 2000-gebied onderdeel van is. Hierdoor is geen sprake van storingsfactoren als verdroging of vernatting. Ook leidt de voorgenomen ingreep niet tot aanpassingen aan de ruimtelijke inrichting van een Natura 2000-gebied. Er doen zich daarom geen storingsfactoren als oppervlakteverlies of versnippering voor. Ook storingsfactoren als veranderingen door populatiedynamiek en bewuste soortensamenstelling doen zich niet voor. De afstand van de Natura 2000-gebieden tot het plangebied is dusdanig groot dat indirect negatieve effecten door geluid, licht, trillingen en optische verstoring op voorhand uitgesloten kunnen worden. Dit als gevolg van het gegeven dat emissies van geluid, licht en trillingen, door tussenliggend landgebruik als snelwegen en woonkernen, in combinatie met de afstand, ter plaatse van geen enkele Natura 2000-gebied nog waarneembaar zijn. Daarmee blijven alleen nog storingsfactoren verzuring en vermessing door atmosferische stikstofdepositie over, waarvoor geldt dat significant negatieve effecten niet op voorhand uitgesloten kunnen worden. Deze worden in de volgende paragraaf nader beoordeeld.

In Tabel 4-1 is de scoping van de bovengenoemde storingsfactoren samenvattend weergegeven. Met rood is aangegeven of de storingsfactoren mogelijk van toepassing zijn bij de voorgenomen ingreep.

Tabel 4-1 Potentiële storingsfactoren in Natura 2000-gebieden. De storingsfactoren die mogelijk van toepassing zijn bij het voornemen zijn met rood gemarkeerd.

Storingsfactoren					
Oppervlakteverlies		Verzilting		Verandering overstromingsfrequentie	
Versnippering		Verontreiniging		Verandering dynamiek substraat	
Verzuring door stikstof-depositie uit de lucht	X	Verdroging		Verstoring door geluid	
Vermesting door stikstof-depositie uit de lucht	X	Vernatting		Verstoring door licht	
Verzoeting		Verandering stroomsnelheid		Verstoring door trilling	

Verzuring en vermessing door stikstofdepositie

De inzet van werktuigen (met verbrandingsmotoren) tijdens werkzaamheden leidt mogelijk tot een tijdelijke toename in stikstofdepositie in de omgeving van het plangebied. Mogelijk geldt dit ook voor de gebruiksfase bijvoorbeeld als gevolg van een toename van verkeer (met verbrandingsmotoren).

In de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn diverse stikstofgevoelige habitattypen aanwezig. Een toename van stikstofdepositie in deze gebieden kan leiden tot verzuring en vermessing. Door verzuring kunnen daarvoor gevoelige plantensoorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verslechtering van de kwaliteit van een habitatype en daarmee mogelijk het verdwijnen van (dier)soorten.

Door vermessing kan een beperkt aantal plantensoorten sterk toenemen ten koste van andere (zeldzame) plantensoorten die vaak gebaad zijn bij weinig stikstof. Dit heeft effect op diersoorten doordat hierdoor verandering van het leefgebied optreedt. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden, als gevolg van verzuring en vermessing door stikstofdepositie uit de lucht (tijdens de aanleg- en gebruiksfase) zijn niet op voorhand uit te sluiten.

Voorheen voorzag de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in een partiële vrijstelling voor de vergunningsplicht indien als gevolg van bouwactiviteiten sprake was van stikstofdepositie. Van 1 juli 2021 tot 2 november 2022 diende er daarom geen stikstofberekening meer plaats te vinden voor bouwactiviteiten, die in de aanlegfase van een plan noodzakelijk zijn, noch hoefde er een vergunning te worden aangevraagd. Echter na uitspraak van de rechter op 2 november 2022 (Raad van State) is deze partiële vrijstelling komen te vervallen. Voor de aanlegwerkzaamheden van het binnenzwembad dient dan ook een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden. Hetzelfde geldt voor de gebruiksfase.

Indien uit deze berekeningen blijkt dat de tijdelijke of permanente toename van stikstof $\geq 0,01 \text{ N mol/ha/j}^1$ zijn vervolgstappen zoals een aanvullende ecologische beoordeling, extern salderen, het treffen van andere mitigerende maatregelen of het aanvragen van een vergunning, in het kader van de Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming, mogelijk noodzakelijk.

4.4 Conclusie gebiedsbescherming

Vanuit het voornemen zijn negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden niet uitgesloten. Het gaat om de storingsfactoren verzuring en vermessing als gevolg van depositie van stikstof uit de lucht. Vanwege het vervallen van de partiële vrijstelling, dient zowel voor de aanlegfase als voor de gebruiksfase van het voornemen een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Indien uit deze berekeningen blijkt dat de tijdelijke of permanente toename van stikstof $\geq 0,01 \text{ N mol/ha/j}$ is, zijn vervolgstappen zoals een aanvullende ecologische beoordeling, extern salderen, het treffen van andere mitigerende maatregelen of het aanvragen van een vergunning, in het kader van de Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming, mogelijk noodzakelijk.

¹ De beleidsmatige grens bedraagt $0,00 \text{ mol/ha/j}$. Een tijdelijke depositie in de orde van grootte van $0,01 \text{ mol/ha/j}$ blijkt in de jurisprudentie niet altijd onaanvaardbaar.

5 Toetsing soorten

In dit hoofdstuk wordt de (mogelijke) aanwezigheid van onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten beschreven en wordt voor de aanwezige habitats beoordeeld of ze geschikt zijn voor onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Tevens is per (mogelijk) voorkomende soort(groep) een effectbeoordeling opgenomen en worden eventuele vervolgstappen beschreven.

5.1 Werkwijze onderzoek naar beschermde soorten

Om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de wettelijk beschermde soorten die in of nabij het plangebied voorkomen, zijn op 13 maart 2023 de verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) voor het plangebied en enkele kilometers rondom het plangebied (NDFF, 2023). Daarnaast zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen geraadpleegd om inzicht te krijgen in de regionale verspreiding van soorten (Verspreidingsatlas, 2023). Door deze bestaande verspreidingsgegevens te raadplegen, is inzicht verkregen in de aanwezige beschermde soorten in of in de directe omgeving van het plangebied.

Op 13 maart 2023 is een verkennend veldbezoek uitgevoerd (half bewolkt, vrij krachtige wind, 13 °C) door een deskundig ecooloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV. Tijdens het veldbezoek is een habitatgeschiktheidsanalyse gedaan voor beschermde soorten die volgens de bureaustudie mogelijk voorkomen. Hierbij is het hele plangebied op rustig tempo doorlopen. Alle aanwezige bomen zijn vanaf de grond geïnspecteerd met behulp van een verrekijker.

5.2 Aanwezige of te verwachten soorten

5.2.1 Vaatplanten

De geraadpleegde verspreidingsgegevens wijzen niet op het voorkomen van beschermde plantensoorten in de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn onder andere braam, vogelmuur, ridderzuring en madeliefjes waargenomen. Deze soorten duiden op een verstoorde en voedselrijke bodem. Vrijwel alle beschermde vaatplanten zijn gebonden aan natuurgebieden, schrale gronden of extensief beheerde gronden. Dergelijk habitat is in het plangebied en de directe omgeving daarvan niet aanwezig. Het voorkomen van groeilocaties van beschermde vaatplanten is uitgesloten.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van de verspreidingsgegevens kunnen kleine marters (bunzing, wezel, hermelijn), steenmarter en eekhoorn voorkomen. Verder kunnen meer algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals bosmuis, egel, konijn en woelrat voorkomen.

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel, hermelijn)

De bunzing komt in allerlei landschapstypen voor. Het dier lijkt echter een voorkeur te hebben voor kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de nabijheid. Ook in een bebouwde omgeving met veel groen kan de bunzing voorkomen, evenals in open bossen. De wezel heeft een voorkeur voor open en droog natuur- en cultuurlandschap, maar komt tevens voor in allerlei andere soorten habitat zoals bossen, duinen, wei- en akkerland. De hermelijn komt in vergelijkbaar habitat voor met als uitzondering dat de soort ook voorkomt op vochtig terrein. Voor alle drie de soorten kleine marters geldt dat goede schuilmogelijkheden met voldoende rust en de aanwezigheid van geschikt voedsel (met name woelmuizen) een vereiste is voor het voorkomen (Zoogdiervereniging, 2023).

In het plangebied ontbreekt het grotendeels aan bodem bedekkende vegetatie. Enkel in het noordoostelijk deel van het plangebied groeien struwelen. Het gaat om een oppervlak van circa 300m². Dit struweel staat niet in verbinding met andere geleidende elementen en biedt daarmee niet voldoende schuilmogelijkheid of rust om functioneel leefgebied voor kleine marterachtigen te vormen. Bovendien is het plangebied in de drukke stedelijk omgeving lastig te bereiken voor deze soorten. Aanwezigheid van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van kleine marterachtigen is uitgesloten.

Steenmarter

De steenmarter komt voornamelijk voor in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig ook in grote steden. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt. De soort heeft vaak zijn verblijfplaats in gebouwen, zoals op zolders, in kruipruimtes, spouwmuur of ruimten onder de dakbedekkingen. Echter, ook boomholtes, takkenhopen en dichte struwelen waar weinig verstoring is, zijn geschikt als voortplantings- of verblijfplaats voor de steenmarter (zoogdiervereniging, 2023).

Evenals voor de kleine marterachtigen geldt dat het plangebied, niet voldoende schuilmogelijkheid of rust biedt om functioneel leefgebied voor de steenmarter te vormen. Zo ontbreekt het aan bodem bedekkende vegetatie en gebouwen of boomholten. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de steenmarter is uitgesloten.

Eekhoorn

Eekhoorns bouwen nesten (hoog) in bomen of gebruiken boomholten. Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit boomzaden zoals eikels, noten en kegels van naaldbomen. Ook eten ze als aanvulling daarop (afhankelijk van het jaargetijde) knoppen, bladeren, bessen, schors, paddenstoelen, rupsen, vogeleieren en jonge vogels (Zoogdiervereniging, 2023).

Gedurende het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van sporen of potentiële verblijfplaatsen van eekhoorn zoals boomholten, nesten of voedselresten, deze zijn niet aangetroffen. Doordat het plangebied tevens niet in directe verbinding staat met een bosrijke omgeving, is de aanwezigheid van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de eekhoorn is uitgesloten.

Algemeen voorkomende beschermde zoogdieren

Het plangebied, is relatief open en vormt daarmee geen optimaal leefgebied voor grondgebonden zoogdiersoorten zoals, bosmuis, egel, konijn en woelrat. Wel kunnen deze diersoorten voorkomen in het stuk struweel in het noordoosten van het plangebied. Omdat dit struweel niet in verbinding staat met andere geleidende elementen en het plangebied in een drukke stedelijk omgeving ligt, is het plangebied niet van bijzondere of onderscheidende waarde voor deze algemeen voorkomende zoogdieren.

5.2.3 Vleermuizen

Op basis van de verspreidingsgegevens kunnen de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, ruige vleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis voorkomen.

Vleermuizen worden in vrijwel het gehele land waargenomen. Ze maken gedurende een jaar gebruik van meerdere type verblijfplaatsen (zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen). Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten (zoals rosse vleermuis) en gebouwbewonende soorten (zoals laatvlieger en gewone dwergvleermuis). Een aantal soorten maken zowel van gebouwen als van bomen gebruik als verblijfplaats (bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis).

Vleermuizen foerageren over het algemeen op relatief windluwe plaatsen, zoals tuinen en langs bosranden. Om van de verblijfplaats naar foerageergebied te komen (en andersom) wordt gebruikt gemaakt van zogenaamde vliegroutes, die bestaan uit lijnvormige elementen zoals bomenrijen en watergangen. Deze lijnvormige elementen kunnen tevens dienen als migratieroute van soorten die buiten Nederland overwinteren.

Verblijfplaatsen (zomer-kraam-paar-winter)

In het plangebied ontbreekt het aan gebouwen, waardoor vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten uitgesloten zijn. Verder zijn gedurende het veldbezoek de bomen in het plangebied en de directe omgeving van het plangebied geïnspecteerd op de aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte boomholtes, deze zijn niet aangetroffen. Vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen voor boombewonende vleermuizen zijn daarom ook uitgesloten.

Vliegroutes

In het plangebied ontbreekt het aan aaneengesloten bomenrijen die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als vliegroute. In de directe omgeving van het plangebied is de beekloop van de Grift mogelijk wel een element dat gebruikt kunnen worden door vleermuizen om zich langs te verplaatsen. Omdat de omgeving van de Grift sterk is verlicht en er in de omgeving geschiktere uitwijkmogelijkheden als potentiële vliegroute zijn, zoals het Apeldoorns kanaal, zal het niet gaan om een essentiële vliegroute.

Foerageergebied

Het plangebied heeft door de lage dichtheid aan opgaande vegetatie en het ontbreken van (permanent) water een lage aantrekkingskracht op insecten en is daarom niet optimaal geschikt als foerageergebied. In de directe omgeving van het plangebied is beter geschikt foerageergebied aanwezig in de vorm van de Grift. Daarnaast zijn de nabijgelegen parken (Prinsenspark en Verzetsstrijderspark) met bomenrijen en vijvers zeer geschikt als foerageergebied. Er kan daarom geconcludeerd worden dat het plangebied geen onderdeel is van essentieel foerageergebied van vleermuizen.

5.2.4 Vogels

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten broedvogels met zowel jaarrond als niet-jaarrond beschermde nesten. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogelsoorten waargenomen: kauw, koolmees, ekster en zwarte kraai.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

De nesten van een aantal vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Deze nesten zijn beschermd omdat ze jaarrond worden gebruikt, of omdat een soort zeer honkvast is en er elk jaar naar terugkeert en moeilijk in staat is om een nieuw nest te maken. Dit kan zowel gaan om soorten die broeden in bebouwing als om soorten die broeden in bomen. Van de volgende broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ransuil, roek, slechtvalk, steenuil en wespendif.

Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in (de directe omgeving van) het plangebied geïnspecteerd op de aanwezigheid van grote nesten, deze zijn niet waargenomen. De aanwezigheid van potentieel jaarrond beschermde nesten van boom broedende soorten als: ransuil, buizerd, boomvalk en sperwer in de bomen in het plangebied en directe omgeving daarvan is daarom uitgesloten.

In het plangebied staan geen gebouwen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten die in gebouwen broeden, zoals huismus en gierwaluw, is daarom op uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn echter wel huismussen gehoord in de directe omgeving van het plangebied. Deze leken verbonden met woningen ter hoogte van de Musschenbroekstraat 7, op ruim 100 meter van het plangebied. De woningen hebben elementen als dakpannen, die geschikt zijn als broedlocatie voor huismus. Huismussen hebben een zeer klein leefgebied, met al hun leefgebiedsfuncties binnen een straal van 100 meter. Vanwege de afstand van meer dan 100 meter tot het plangebied is uitgesloten dat het plangebied een essentieel deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van de huismus.

Grote gele kwikstaart nestelt langs snelstromende beken in natuurlijke oevers of onder bruggen en aan gebouwen. Het merendeel broedt in Twente, de oostelijke Achterhoek en Zuid-Limburg, al zijn na series zachte winters ook elders broedgevallen mogelijk. Snelstromende natuurlijke beken ontbreken in het plangebied. De soort is echter wel waargenomen langs de Grift, in de directe omgeving van het plangebied. Broedgevallen van de soort nabij het plangebied zijn niet bekend, maar kunnen niet op voorhand uitgesloten worden onder bijvoorbeeld bruggen over de Grift. Aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van grote gele kwikstaart zijn daarom niet uitgesloten in de omgeving van het plangebied.

Vogels zonder jaarrond beschermd nest

In het plangebied en de direct omgeving kunnen algemene broedvogels zoals kauw, koolmees, ekster, waterhoen, wilde eend en zwarte kraai voorkomen. In het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig voor deze vogelsoorten om tot broeden te komen. Het gaat dan om de aanwezige bomen en het aanwezige struweel. Daarbij is de nabijgelegen oever van de Grift een interessante broedlocatie voor watervogels. Aanwezigheid van broedgevallen van algemene broedvogels is daarom in en nabij het plangebied niet uitgesloten.

5.2.5 Vissen

Op basis van verspreidingsgegevens kan de beekprik voorkomen. De soort wordt waargenomen in de aan het plangebied grenzende beekloop van de Grift. In het plangebied zelf zijn echter geen permanente watervoerende elementen aanwezig. Hierdoor kan de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen of andere leefgebiedsfuncties van de beekprik in het plangebied worden uitgesloten.

5.2.6 Amfibieën

De geraadpleegde verspreidingsgegevens wijzen niet op het voorkomen van beschermde amfibiesoorten in de omgeving van het plangebied. In het plangebied zijn geen permanente watervoerende elementen aanwezig. Hierdoor kan de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen van de meeste beschermde amfibieën worden uitgesloten. Een uitzondering daarin is de rugstreeppad, dit is een soort die juist voortplant in tijdelijk water. De verspreiding van de rugstreeppad komt echter niet overeen met het plangebied of de ruime omgeving daarvan. Dichtstbijzijnde waarnemingen zijn gedaan op de Veluwe, op meer dan 8 kilometer afstand van het plangebied. De aan het plangebied grenzende Grift is door de stroming en de aanwezigheid van vis marginaal geschikt voortplantingswater voor beschermde amfibieën. Gezien de meeste amfibieën overwinteren in de nabije omgeving van hun voortplantingswater is zowel overwinterings- als voortplantingsbiotoop van beschermde amfibieën binnen het plangebied uitgesloten.

Algemeen voorkomende beschermde amfibieën

Het tijdelijk water in het plangebied biedt potentieel geschikt voortplantingshabitat voor algemeen voorkomende soorten zoals bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt dat ze de verhoogde en dichter begroeide delen in het plangebied als overwinteringsplaats worden gebruikt. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied is daarom niet uitgesloten.

5.2.7 Reptielen

Op basis van de verspreidingsgegevens kan de ringslang en de hazelworm voorkomen.

Ringslang

De ringslang is een watergebonden slang en wordt vaak zonnend aangetroffen op oevers in de buurt van water waar ze jagen op voornamelijk amfibieën en soms andere gewervelde dieren waaronder vissen. Op niet te droge plaatsen, zoals bladhopen, mesthopen, ruimte onder mosplakkaten, vermolmd boomstobben en in opgeworpen broeihopen worden eieren gelegd. De slang overwintert op droge plaatsen in hopen, compost- en bladhopen, houtstapels, onder oude boomstammen en in dichte struiken. De ringslang kan goed zwemmen en grote afstanden afleggen (RAVON, 2023).

De soort is enkele keren waargenomen in de stedelijke omgeving in het noordwesten van Apeldoorn. Binnen het plangebied zijn geen permanente watervoerende elementen aanwezig, geschikt als locaties voor de ringslang om te foerageren of te zonnen. Mogelijk maakt een zwevend individu hiervoor wel eens gebruik van de Grift. Het plangebied niet goed verbonden met bekend leefgebied van de soort zoals aan de rand van de Veluwe. Vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de ringslang in het plangebied worden uitgesloten.

Hazelworm

De hazelworm komt voor op zandige bodems met een dichte begroeiing afgewisseld met zonnige plaatsen. Vooral in bos- en heidegebieden met een vochtige bodem. Daarnaast in, op, of onder houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen. Hazelwormen zonnen veel. Dit doen ze soms op open plekken, maar vaker tegen een stuk hout of een steen, tussen strooisel, tussen bladeren of deels verscholen in de vegetatie. De rest van de tijd houden ze zich verborgen onder de vegetatie, stenen of verblijven ze in hopen in de grond. De winterslaap wordt gehouden op een diepte van 15 tot 70 cm onder de grond (RAVON, 2023).

De hazelworm is éénmaal waargenomen in de stedelijke omgeving rondom het plangebied. Vermoedelijk gaat dit om een zwervend individu, afkomstig van de Veluwe. Het natuurgebied ligt op circa 1500 meter afstand en biedt een geschikt leefgebied voor de hazelworm met bos en heide. In het plangebied ontbreekt het aan dergelijk biotoop. Tevens staat het met de drukke stedelijke omgeving niet in verbinding met het verspreidingsgebied van de soort. Vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de hazelworm in het plangebied worden uitgesloten.

5.2.8 Ongewervelden

Op basis van de verspreidingsgegevens kan de sleedoornpage en het vliegend hert voorkomen.

Sleedoornpage

Het habitat van de sleedoornpage wordt vooral gevormd door sleedoornstruwelen, houtwallen en bosranden. De laatste jaren lijkt het leefgebied steeds meer te verschuiven naar tuinen en parken in stedelijk gebied. De waardplant van de soort is voornamelijk sleedoorn en enkele andere gecultiveerde Prunus-soorten.

De sleedoornpage leeft in een landschap waarin sleedoornstruweel of pruimen en markante ontmoetingsbomen aanwezig zijn. Hieraan wordt vooral voldaan bij struwelen langs bosranden, weg- en spoorbermen, holle wegen en akkers. Daarnaast kan de soort vliegen in een stedelijke omgeving waar hij gebruik maakt van sleedoornstruwelen in parken en vrijstaande pruimen in tuinen. De gebruikte sleedoorns moeten geregeld verjongd worden door begrazing of door ze regelmatig te snoeien (Vlinderstichting, 2022).

Binnen het plangebied ontbreekt het aan voor de sleedoornpage geschikt leefgebied in de vorm van houtwallen, bosranden en waardplanten als sleedoorn struwelen. Vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de sleedoornpage in het plangebied worden uitgesloten.

Vliegend hert

Het vliegend hert is, voor de ontwikkeling van haar larven, afhankelijk van door schimmels aangetast rottend eikenhout. Vroeger was dit aanwezig in de vorm van langzaam wegwijnende zeer oude eiken. Deze zijn er al lang niet meer in Nederland. De plaatsen waar de soort de laatste 200 jaar heeft kunnen overleven in ons land zijn de plekken waar dit type hout min of meer kunstmatig aanwezig was. Veelal in de vorm van hakhout cultuur. Hier bleven stompers staan die uiteindelijk weggroten. Het verspreidingsgebied is daardoor beperkt (Stichting EIS, 2023).

Het vliegend hert wordt voornamelijk nog waargenomen op de Veluwe. Binnen het plangebied ontbreekt het, door het ontbreken van wegwijnende eiken, aan geschikte voortplantingslocaties voor de soort. Vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van het vliegend hert in het plangebied worden uitgesloten.

5.3 Effectenbeschrijving- en beoordeling

Aan de hand van de verspreidingsgegevens en de veldbezoeken is beoordeeld voor welke beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is in het plangebied.

Enkel voor de soorten die mogelijk voor kunnen komen in het plangebied wordt beoordeeld welke negatieve effecten de voorgenomen werkzaamheden kunnen hebben op deze beschermde soorten. Dit is gedaan door middel van een beknopte analyse van het project in relatie tot de biotoopeisen van de beschermde soorten uit het plangebied.

Indien de onderzoeksresultaten onvoldoende zekerheid geven over het voorkomen van beschermde soorten, wordt aangegeven welke vervolgstappen, zoals het uitvoeren van nader soortgericht onderzoek, moeten plaatsvinden.

Effecten op beschermde soorten zijn onder te verdelen in tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten treden alleen op tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Het gaat bijvoorbeeld om extra geluid, licht en kans op het doodrijden van dieren door inzet van groot materieel. Permanente effecten kunnen een gevolg zijn van de uitvoering van de werkzaamheden en daarnaast ook van gebruik van het gebied na afronding. Het gaat dan bijvoorbeeld om het verdwijnen van leefgebied door ruimtebeslag.

5.3.1 Grondgebonden zoogdieren

Algemeen voorkomende beschermde zoogdieren (zoals, bosmuis, egel, konijn en woelrat)

Tijdelijke effecten

Door effecten van de inzet van zwaar materieel (trillingen, geluids- en lichtproductie) kunnen algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren worden verstoord, verwond en/of gedood. Het betreft echter veelal mobiele soorten die tijdelijk kunnen vluchten naar nabijgelegen leefgebied.

Door de lage waarde van het plangebied voor algemeen voorkomende soorten, wordt het aantasten van een vaste verblijfplaats of een overtreding van de Wnb niet verwacht.

Permanente effecten

Na het voornemen blijft in directe omgeving van het plangebied voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor algemeen voorkomende zoogdieren. Denk hierbij aan de aangrenzende oever van de Grift en sportvelden met aangrenzende bomenrijen met ondergroei. Het is dan ook uitgesloten dat het voornemen leidt tot permanent negatieve effecten op algemeen voorkomende beschermde zoogdieren.

5.3.2 Vleermuizen

Tijdelijke effecten

Afhankelijk van de uitvoering van de werkzaamheden kunnen tijdelijke negatieve effecten optreden voor vleermuizen. Dit is het geval wanneer de werkzaamheden 's nachts tijdens het actieve vleermuisseizoen (grootweg half maart t/m half november) worden uitgevoerd en daarbij kunstverlichting wordt toegepast dat uitstraalt naar de omgeving. De werkzaamheden kunnen daardoor leiden tot een overtreding van artikel 3.5, lid 2 van de Wnb.

Permanente effecten

De omgeving van het plangebied blijft na het voornemen nog steeds geschikt als vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen. Daarnaast blijven potentiële verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied onaantast. Na afloop van de werkzaamheden kan het plangebied daarmee weer dezelfde ecologische functie vervullen als daarvoor. Het optreden van permanente negatieve effecten is daarom op voorhand uitgesloten.

5.3.3 Vogels

Tijdelijke effecten

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen broedende vogels in het plangebied en de directe omgeving worden verstoord. Wanneer broedende vogels voortijdig het nest verlaten, geldt dit als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4, van de Wnb. Het broedseizoen valt voor de meeste soorten tussen half maart en half augustus. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen, indachtig het risico van broedende “stadsduiven” in de periode september/oktober.

Permanente effecten

In de omgeving van het plangebied zijn huismussen waargenomen tevens kan het voorkomen van de grote gele kwikstaart langs de grift niet worden uitgesloten. Broedlocaties of andere onderdelen van de functionele leefomgeving van deze soorten worden echter niet aangetast binnen het voornemen. Het optreden van permanente negatieve effecten is daarom op voorhand uitgesloten.

5.3.4 Amfibieën

Algemeen voorkomende beschermde amfibieën (zoals bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander)

Tijdelijk

Door de inzet van zwaar materieel en de daarmee gepaard gaande effecten (trillingen, geluids- en lichtproductie) binnen het plangebied kunnen algemeen voorkomende soorten worden verwond of verstoord. Tevens kunnen verblijfplaatsen worden vernietigd. Hetgeen is een overtreding van artikel 3.10 lid a en b de Wnb. Voor deze soorten bestaat in de Provincie Gelderland een algemene vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing bij overtreding van verbodsbepalingen.

Om deze reden hoeft voor de -tijdelijk- optredende effecten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient invulling gegeven te worden aan de algemene zorgverplichting, die te allen tijde van toepassing is (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

Permanent

Na het voornemen blijft in directe omgeving van het plangebied voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor algemeen voorkomende amfibieën. Denk hierbij aan de aangrenzende Grift en de bijbehorende oever. Het is dan ook uitgesloten dat het voornemen leidt tot permanent negatieve effecten op algemeen voorkomende beschermde amfibiesoorten.

5.4 Voorzorgsmaatregelen en noodzaak vervolgstappen

In deze paragraaf zijn de te nemen vervolgstappen, zoals het uitvoeren van nader onderzoek en het nemen van voorzorgs- of mitigerende maatregelen, beschreven. Indien aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het onderzoek is aangetoond, is bepaald of overtredingen van verbodsbepalingen te verwachten is, en of een ontheffing in het kader van de Wnb, noodzakelijk is.

5.4.1 Vleermuizen

Om het verstoren van foeragerende of langsvliegende vleermuizen, of verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied (en overtreding van verbodsartikelen van de Wnb) te voorkomen zijn de volgende maatregelen nodig:

- De aanlegwerkzaamheden bij daglicht uit te voeren van zonsopkomst tot zonsondergang of bij nachtelijke werkzaamheden aangepaste verlichting te gebruiken die gericht is op de bouwplaats en niet op het omringende landschap.
- Bovenstaande maatregel is van toepassing indien gewerkt wordt in de actieve periode van vleermuizen, indien buiten de actieve periode van vleermuizen gewerkt wordt, dus in de winterrustperiode van half november t/m half maart, zijn geen aanvullende maatregelen nodig en kan regulier licht worden toegepast, met de aantekening dat het voorkomen van verstrooiing naar de omgeving ook in de winterperiode nodig blijft ten aanzien van leefgebieden van bijvoorbeeld zoogdieren en vogels.

5.4.2 Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest

Ontheffing voor vernietiging van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het voorkomen van (langdurige) verstoring of vernietiging van broedgevallen noodzakelijk is. Het verstoren van broedgevallen van vogels met zowel jaarrond al niet jaarrond beschermde nesten is te voorkomen door:

- Buiten het broedseizoen te werken, of;
- Indien gewerkt wordt in het broedseizoen:
 - De opgaande vegetatie in het plangebied zo veel mogelijk te verwijderen voorafgaand aan het broedseizoen en;
 - De werkzaamheden ecologisch te laten begeleiden zodat gewerkt wordt buiten de verstoringafstand van aanwezige broedgevallen.

Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken, zijn niet “waterdicht”; het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Het broedseizoen loopt grofweg van maart tot augustus, afhankelijk van de weersomstandigheden. Het is echter mogelijk dat buiten deze periode ook broedgevallen aanwezig zijn. Het is daarom van belang om het terrein enkele dagen voor aanvang van de werkzaamheden te laten inspecteren door een ter zake kundig ecooloog. In de periode van november tot en met januari is dit niet nodig omdat de kans op broedgevallen dan nihil is.

5.4.3 Algemene zorgplicht

Voor alle soorten, beschermd of niet, geldt te allen tijde de algemene zorgplicht. Onderstaand wordt een aantal maatregelen beschreven om aan de algemene zorgplicht te voldoen:

De werkzaamheden worden bij voorkeur alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Veel algemene en beschermde diersoorten zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht;

- Na zonsondergang wordt het gebruik van kunstlicht zoveel mogelijk beperkt en uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen;
Indien er nabij vegetatie, of watergangen gewerkt moet worden, wordt er één richting opgewerkt, zodat kleine dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben om te vluchten;
- Voor de uitvoering van de werkzaamheden wordt enkel gebruik gemaakt van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten en beschadiging van hun leefgebied voorkomen;
Wanneer de werkzaamheden gedurende langere tijd stilliggen, dient het terrein vóór herstart van de werkzaamheden (opnieuw) geïnspecteerd te worden door een erkend ecoloog.

5.5 Conclusie soortenbescherming

In het plangebied kunnen mogelijk broedvogels en algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën voorkomen. Deze soorten kunnen gebruik maken van het aanwezige tijdelijk water en de beschutting in de vorm van bomen en bosschages als leefgebied. Daarnaast kunnen vleermuizen het plangebied gebruiken om te foerageren of om op doortocht te kruisen. Voor al deze soorten zijn negatieve effecten en een overtreding van de Wnb te voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen zoals beschreven in paragraaf 5.4.

6 Toetsing houtopstanden

In dit hoofdstuk is beoordeeld of de te kappen houtopstand binnen het plangebied beschermd is onder de Wnb en vervolgstappen zoals het uitvoeren van een kapmelding noodzakelijk zijn.

6.1 Werkwijze toetsing Houtopstanden

Voor het onderdeel Houtopstanden is onderzocht of de bescherming van houtopstanden, zoals bedoeld in de Wnb, binnen het project van toepassing is. Voor de beoordeling is gebruik gemaakt van de bebouwde kom grenzen van de gemeente Apeldoorn zoals weergegeven op de Groenstructuurkaart van de gemeente (Gemeente Apeldoorn, 2017).

6.2 Voorgenomen kapomvang en beoordeling

De wettelijke bescherming van houtopstanden vanuit de Wet natuurbescherming betreft houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde komgrenzen Wet natuurbescherming en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (10 are) of bestaan uit meer dan 20 bomen. Figuur 6-1 geeft in paars grofweg de bebouwde komgrenzen van de Gemeente Apeldoorn weer. Te zien is dat het plangebied binnen de bebouwde komgrenzen ligt en dat de aanwezige houtopstanden daarmee niet beschermd zijn onder de Wnb.

Figuur 6-1 De bebouwde komgrenzen Wet natuurbescherming in gemeente Apeldoorn ten opzichte van het plangebied (weergegeven als rood vierkant). Bron: Gemeente Apeldoorn, 2017.

6.3 Conclusie houtopstanden

Binnen het voornemen is geen sprake van de kap van houtopstanden zoals beschermd onder de Wnb. Er zijn daarom geen vervolgstappen nodig voor het kappen van bomen in het kader van de Wnb.

7 Toetsing Gelders Natuurnetwerk

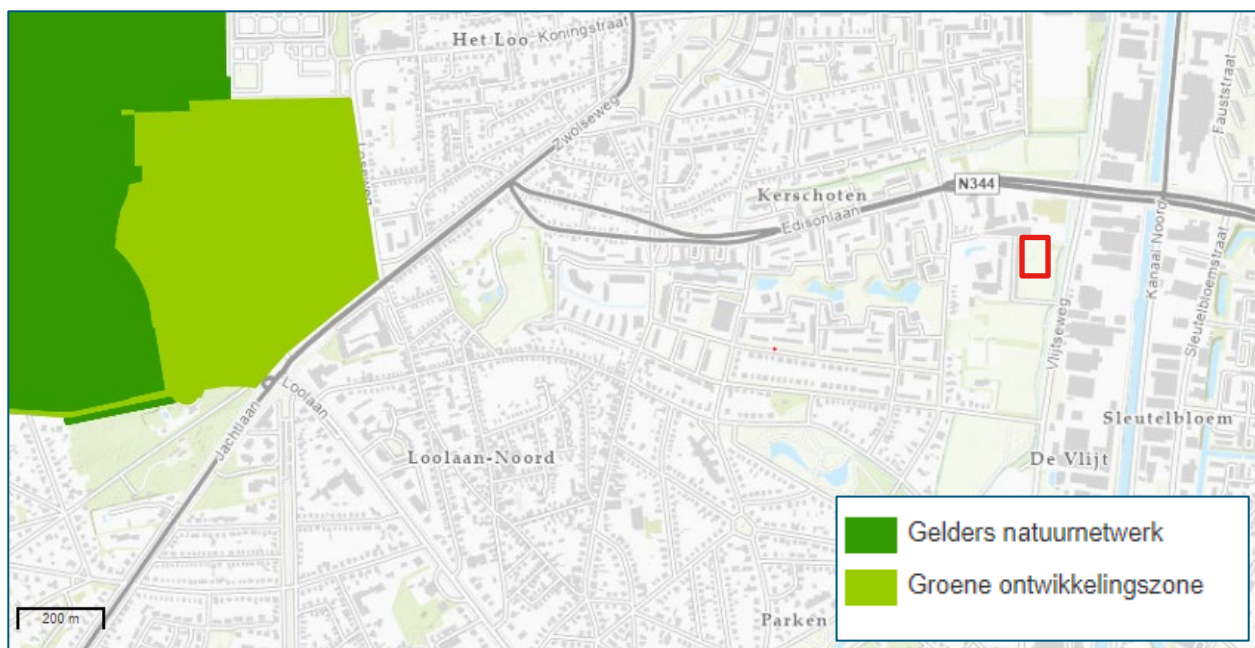
In dit hoofdstuk is beschreven of in de nabijheid van het plangebied planologisch, volgens de Omgevingsverordening van de provincie beschermde natuur (Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) of de Groene ontwikkelzone (Go)) gelegen is. Er wordt beoordeeld of er vervolgstappen ten aanzien van deze natuurwaarden nodig zijn.

7.1 Werkwijze toetsing GNN

Het GNN/GO-beleid is vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening, hierin zijn de regels opgenomen waaraan ruimtelijke plannen van gemeenten moeten voldoen. Bij dit onderdeel is onderzocht of het plangebied in of nabij het GNN/ de GO ligt. Hiervoor is gebruik gemaakt van de kaart van de Geconsolideerde omgevingsverordening van de Provincie Gelderland (Provincie Gelderland, 2023). Op grond van de aard van de ingreep en de afstand tot beschermde gebieden wordt bepaald of en welke vervolgstappen nodig zijn.

7.2 Ligging plangebied t.o.v. het GNN

Het dichtstbijzijnde GNN-gebied betreft een nat-droge verbingszone langs het Apeldoorns kanaal en ligt ruim 700 ten noorden van het plangebied (zie Figuur 7-1).

Figuur 7-1. De Ligging van het plangebied (weergegeven in rood) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Bron: Provincie Gelderland, 2023.

7.3 Toetsing Omgevingsverordening Provincie Gelderland

Conform het GNN-/GO-toetsingskader van de omgevingsverordening van de Provincie Gelderland dienen alleen projecten (bestemmingsplan wijzigingen) die binnen het GNN/de GO plaatsvinden, getoetst te worden op negatieve effecten op de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het GNN/ de GO. Effecten op als gevolg van externe werking hoeven niet te worden beoordeeld.

De beoogde ruimtelijke ingreep vraagt niet om een bestemmingsplanwijziging binnen deze elementen, waardoor geen verder toetsing noodzakelijk is.

7.4 Conclusie toetsing GNN

De beoogde ruimtelijke ingreep vraagt niet om een bestemmingsplanwijziging binnen het GNN of de GO. Er zijn geen verder vervolgstappen ten aanzien van deze planologisch beschermde natuur noodzakelijk.

8 Conclusie en aanbevelingen

8.1 Gebiedsbescherming

Vanuit het voornemen zijn negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden niet uitgesloten. Het gaat om de storingsfactoren verzuring en vermesting als gevolg van depositie van stikstof uit de lucht. Vanwege het vervallen van de partiële vrijstelling, dient zowel voor de aanlegfase als voor de gebruiksfase van het voornemen een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Indien uit deze berekeningen blijkt dat de tijdelijke of permanente toename van stikstof $\geq 0,01$ N mol/ha/j is, zijn vervolgstappen zoals een aanvullende ecologische beoordeling, extern salderen, het treffen van andere mitigerende maatregelen of het aanvragen van een vergunning, in het kader van de Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming, mogelijk noodzakelijk.

8.2 Soortenbescherming

In het plangebied kunnen mogelijk broedvogels en algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën voorkomen. Deze soorten kunnen gebruik maken van het aanwezige tijdelijk water en de beschutting in de vorm van bomen en bosschages als leefgebied. Daarnaast kunnen vleermuizen het plangebied gebruiken om te foerageren of om op doortocht te kruisen. Voor al deze soorten zijn negatieve effecten en een overtreding van de Wnb te voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen zoals beschreven in paragraaf 5.4.

8.3 Houtopstanden

Binnen het voornemen is geen sprake van de kap van houtopstanden zoals beschermd onder de Wnb. Er zijn daarom geen vervolgstappen nodig voor het kappen van bomen in het kader van de Wnb.

8.4 Gelders Natuurnetwerk

De beoogde ruimtelijke ingreep vraagt niet om een bestemmingsplanwijziging binnen het GNN of de GO. Er zijn geen verder vervolgstappen ten aanzien van deze planologisch beschermde natuur noodzakelijk.

Literatuur

Alterra (2005), Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1375, ISSN 1566-7197

FLORON (2023), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende plantensoorten, via FLORON Verspreidingsatlas, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl>.

Gemeente Apeldoorn (2017), Groenstructuurkaart Apeldoorn. Geraadpleegd via: https://digitaleplannen.apeldoorn.nl/pdfplannen/Beleidsstukken/Groenstructuurkaart/Vastgesteld/Vastgesteld_Groenstructuurkaart.pdf

Provincie Gelderland (2023) , kaart van de Geconsolideerde omgevingsverordening van de Provincie Gelderland. Geraadpleegd via: <https://gldanders.planoview.nl/planoview/> Ministerie van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit (2023a), informatie over de ligging en begrenzing van verschillende Natura 2000-gebieden via: <https://www.natura2000.nl/>

Ministerie van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit (2023b), informatie mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden via: <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>

Ministerie van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit (2023c), Wet van 10 maart 2021 tot wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering, via, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-140.html>

Nationale Databank Flora en Fauna, periode 2013-2023 ,via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>.

Omgevingsweb (2023), Wet en Besluit stikstofreductie en natuurverbetering: een verlichting voor de bouwsector, via: <https://www.omgevingsweb.nl/nieuws/wet-en-besluit-stikstofreductie-en-natuurverbetering-een-verlichting-voor-de-bouwsector/>.

RAVON (2023), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende soorten amfibieën en reptielen, via: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>.

Stichting EIS (2023), informatie over het vliegend hert, via: <https://www.eis-nederland.nl/vliegendhert>.

Verspreidingsatlas (2023), via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.

Vleermuiswerkgroep Nederland (2023), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende soorten vleermuizen, via: www.vleermuis.net.

Vlinderstichting (2023), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende soorten ongewervelden, via: <https://www.vlinderstichting.nl/>.

Vogelbescherming (2023), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende soorten vogels, via: <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels>.

Zoogdiervereniging (2023), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende zoogdiersoorten, via: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>.

Bijlage: Juridisch- en Beleidskader

Inleiding Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van Natura 2000-gebieden en bepaalde soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen ten aanzien van de jacht en houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming.

Natura 2000 (Wnb hoofdstuk 2)

Het onderdeel Gebiedsbescherming (H2) van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Hoewel het de meest strikte vorm van juridische bescherming betreft, heeft deze wet daardoor vaak een beperkte reikwijdte, die zich beperkt tot de grenzen van een Natura 2000-gebied en uitsluitend die natuurwaarden ten aanzien waarvan daarbinnen instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Voor elk van de in het kader van Natura 2000 aangewezen gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, nader uitgewerkt in een beheerplan, die gelden als toetsingskader. Uitgaande van die instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn.

Voorgaande geldt sinds 29 mei 2019 ook weer onverkort voor effecten ten gevolge van depositie van stikstof, gevat onder de storingsfactor "Verzuring en Vermesting door stikstof uit de lucht (3 & 4)"; de generieke Passende Beoordeling voor het PAS, waarin rekening werd gehouden met de verschillende bron- en herstelmaatregelen, is niet langer bruikbaar als beoordelingskader.

Bij de beoordeling van effecten op instandhoudingsdoelstellingen is ook zogenoemde externe werking van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre voorgenomen activiteiten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op in deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen. In zoverre is de reikwijdte van de Wet natuurbescherming onbegrensd, zo volgt uit staande jurisprudentie. In geval van emissie en depositie van stikstof is dit bijvoorbeeld relevant. Vaak vindt de emissie plaats (ver) buiten de grenzen van een Natura 2000-gebied, maar daalt de stikstof neer in Natura 2000-gebieden waar deze negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen die daar gelden.

Hoe werkt een beoordeling voor Natura 2000-gebieden?

Voor projecten of plannen waarvan redelijkerwijs vermoed kan worden dat deze, rekening houdend met externe werking en gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, dient in een oriënterende fase onderzocht te worden of het voornemen significante negatieve effecten kan hebben.

Vaak heeft deze oriënterende fase de vorm van een zogenoemde Voortoets waarin ten minste voor elk van de storingsfactoren uit de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020) wordt nagegaan of deze relevant is (aan de orde is) en zo ja of negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Indien op grond van de Voortoets niet kan worden uitgesloten dat een voornemen uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen (significant) negatieve effecten kan hebben, dient de initiatiefnemer meer gedetailleerd in kaart te brengen wat de effecten van de activiteit kunnen zijn. De resultaten van dit onderzoek dienen te worden neergelegd in een Passende Beoordeling.

In de Passende Beoordeling wordt de best beschikbare wetenschappelijke kennis gebruikt om in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen na te gaan welke effecten aan de orde zijn, waarbij mitigerende maatregelen (maatregelen die de effecten terugdringen) meegenomen mogen worden, om zo waar mogelijk het optreden van effecten uit te sluiten.

Voor projecten of handelingen waarvan uit de Passende Beoordeling volgt dat ze afzonderlijk of in cumulatie kunnen leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken kan geen vergunning worden verleend, tenzij een zogenoemde ADC-toets (die formeel geen onderdeel is van de Passende Beoordeling) succesvol kan worden doorlopen. De stappen die volgordelijk allemaal succesvol moeten worden doorlopen zijn dan:

- Er zijn geen Alternatieve oplossingen met minder gevolgen voor het gebied.
- Het project is nodig om Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Overigens gelden als Dwingende redenen van groot openbaar belang alleen die gronden, die zijn vastgelegd in de Europese Habitat- of Vogelrichtlijn.
- De nodige Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn)

Voorheen voorzag de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in een partiële vrijstelling voor de vergunningsplicht indien er als gevolg van bouwactiviteiten sprake was van stikstofdepositie. Van 1 juli 2021 tot 2 november 2022 diende er daarom geen stikstofberekening meer plaats te vinden voor bouwactiviteiten, die in de aanlegfase van een plan noodzakelijk zijn, noch behoefde er een vergunning te worden aangevraagd. Echter is na uitspraak van de rechter op 2 november 2022 (Raad van State) is deze partiële vrijstelling komen te vervallen. Voor de aanlegwerkzaamheden dient dan ook een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden. Indien uit deze berekening blijkt dat de toename van stikstof gelijk is aan of meer is dan 0,01 N mol/ha/j, zijn vervolgstappen zoals een aanvullende ecologische beoordeling, extern salderen of het treffen van andere mitigerende maatregelen of het aanvragen van een vergunning mogelijk noodzakelijk in het kader van de Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming.

De vrijstelling geldt alleen voor de aanleg-/bouwphase in de bouwsector en dus niet voor de gebruiksfase. Dit betekent dat de vrijstelling alleen geldt voor tijdelijke stikstofdepositie en niet voor permanente stikstofdepositie. Zijn er deposities in de gebruiksfase (bijv. verkeersaantrekkende werking) dan dient er uiteraard nog wel een AERIUS-berekening gemaakt te worden.

Beschermde soorten (Wnb hoofdstuk 3)

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving.

Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Beschermingsregimes

Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb)
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.5 van de Wnb)
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.10 van de Wnb)
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van deze verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de Wnb) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie Tabel 2-1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen in het plangebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Tabel 1 Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Art. 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Art. 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 4: Het is verboden vogels opzettelijk te storen.	Art. 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	
Art. 3.1 lid 5: Opzettelijk storen is niet verboden indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden en is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden per beschermingsregime. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is het bevoegd gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag. Het bevoegd gezag voor dit project is **VUL HIER HET BG IN**. Voor sommige soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen op basis van Provinciale Staten vastgestelde provinciale verordeningen. De vrijgestelde soorten in **VUL HIER HET BG IN** zijn in Tabel 2 2 weergegeven. De algemene zorgplicht (artikel 1.11) blijft wel te allen tijde van toepassing.

Tabel 2 Soorten met een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen Gelderland

Soorten met een algemene vrijstelling				
Aardmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat	Bastaardkikker (middelste groene kikker)
Bosmuis	Haas	Rosse woelmuis	Bruine kikker	
Dwergmuis	Huisspitsmuis	Tweekleurige bosspitsmuis	Gewone pad	
Dwergspitsmuis	Konijn	Veldmuis	Kleine watersalamander	
Egel	Ondergrondse woelmuis	Vos	Meerkikker	

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt.

De voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Omdat sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een ontheffing worden aangevraagd. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: “Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant”.

Wezenlijke invloed

Met de term ‘wezenlijke invloed’ wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zélf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort.

In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

Bescherming van houtopstanden (Wnb hoofdstuk 4)

In de Wnb is de bescherming van houtopstanden geregeld. Het doel van de regels met betrekking tot houtopstanden onder de Wnb is de instandhouding van het bosareaal. Om deze doelstelling te realiseren blijven de meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod ingeval van houtkap bestaan. De kap dient daarbij wel nog steeds een bepaalde omvang en locatie te hebben. Enkel houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom worden gereguleerd.

De voormalige boswet is grotendeels overgenomen in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Bij de kap van ten minste 10 are of meer dan 20 bomen is een kapmelding verplicht. De Wet natuurbescherming hanteert het principe van 1-op-1 compensatie, beter bekend als de herplantplicht.

Dunningswerkzaamheden in het kader van natuurbeheer of boskap ten behoeve van realisatie van instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied zijn in beginsel vrijgesteld van herplantplicht, maar dienen wel gemeld te worden. Verder zijn bijvoorbeeld fruitboomgaarden, lijnvormige beplantingen van wilgen of populieren, kerstbomen en houtopstanden op erven en tuinen vrijgesteld van bescherming.

Meldplicht ten aanzien van de voorgenomen kap

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie. In artikel 4.2 is namelijk opgenomen dat het verboden is een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. De provincie kan bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op de gegevens die bij de melding worden verstrekt, de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en de wijze waarop de melding wordt gedaan.

Herplantplicht en vrijstellingsmogelijkheid

Een eigenaar moet binnen drie jaren na het vellen of het tenietgaan van de houtopstand zorgdragen voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herbeplanting, bedoeld in het eerste lid.

Gedeputeerde staten kan ontheffing verlenen van het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels. Deze regels kunnen onder meer betrekking hebben op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de gevelde houtopstand.

Kapverbod

De melding vergemakkelijkt de controle op de uitvoering van deze plicht tot herbeplanting en maakt het mogelijk voor gedeputeerde staten om een kapverbod op te leggen. Het kapverbod kan door gedeputeerde staten telkens voor ten hoogste vijf jaar worden opgelegd ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

Planologische gebiedsbescherming (NNN)

Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland, voorheen Ecologische Hoofdstructuur, is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied en het effectief functioneren van de ecologische verbindingzones.

“Nee, tenzij”

De bescherming van deze waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde “nee, tenzij”-regime. Dat betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan (‘nee’) als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Hiervoor is goedkeuring (of een verklaring van geen bezwaar) van Gedeputeerde Staten vereist.

De provincie beschermt het NNN via het ruimtelijk beleid om ervoor te zorgen dat de omvang en kwaliteit van deze gebieden niet afneemt. Dit is geregeld in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Hoofdlijn is daarbij dat nieuwe ontwikkelingen in het NNN per saldo niet mogen leiden tot significante aantasting van het NNN, tenzij er een groot openbaar belang is én alternatieven ontbreken (Nee tenzij). Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met significante negatieve natuurgevolgen in het Natuurnetwerk Nederland zijn niet toegestaan (‘nee’), tenzij groot openbaar belang en het ontbreken van alternatieven aangetoond is. Het Nee-tenzij komt uit het rijksbeleid en is uitgewerkt in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en Verordening (PRV).

Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze zijn te vinden in het “Natuurbeheerplan” van de betreffende provincie, de Index Natuur en Landschap en de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden voor zover de onder het Natuurnetwerk Nederland aangewezen gebieden ook in een Natura 2000-gebied liggen.

De vraag wanneer sprake is van een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden kan in het kader van het Natuurnetwerk Nederland niet in algemene zin beantwoord worden. In ieder geval worden alle plannen of projecten die ertoe leiden dat een deel van het netwerk een andere bestemming moet krijgen en daardoor uit de begrenzing moet worden gehaald als significant aangemerkt.